

Klimatilpasning er en folkesag i Hedensted Kommune

Borgere, som rammes af klimaændringernes følger, **skal deltage i udviklingen af egne, lokale tiltag med hjælp fra kommunen**. Det er udgangspunktet for flere projekter om klimatilpasning i Hedensted Kommune. På samme måde håndterer Hedensted Kommune sine klimaudfordringer med hjælp og støtte fra Region Midtjyllands overordnede klimaprojekt, Coast to Coast Climate Challenge.

TEKST /
HANS WULFSBERG

Journalist
Coast to Coast
Climate Challenge

Lidt nord for byen Juelsminde på den midtjyske østkyst ligger et sommerhusområde. Mellem husene og stranden løber et dige. Vandet, som normalt er det attraktive ved et sommerhus, er her blevet en trussel, sommerhusene skal beskyttes imod. Men klimaændringerne gør diget utilstrækkeligt på længere sigt. Sommerhusejerne står over for at skulle sikre deres huse yderligere mod stormflod og højvande.

En tilsvarende indsats er nødvendig i selve Juelsminde. Her er en arbejdsgruppe på ni borgere ved at forberede oprettelsen af et digelag. Når laget er dannet, skal det samarbejde med byens øvrige borgere om en sikring af byens 1.100 hystande mod følgerne af klimaændringerne.

Hvor er kommunen i dette arbejde? Den er der ikke. Eller rettere, den er der, men ikke i rollen som den offentlige myndighed, der med et snuoptag løser problemerne for borgerne. I stedet understøtter kommunen den proces, borgerne står midt i: Selv at finde løsninger på fremtidens lokale klimaudfordringer. Niels Rauff, skov- og landskabsingeniør i Hedensted Kommune og en af drivkræfterne bag kommunens klimatilpasning, uddyber den kommunale tilgang:

- På det helt lokale plan, hvor det handler om at sikre den enkeltes ejendom, bliver klimatilpasningen meget konkret og en udfordring af den enkelte borger. Samtidigt er det noget, borgeren ikke kan løse

alene, og derfor er en fælles indsats nødvendig. Men løsningerne bliver først forankret som fælles, hvis alle kan acceptere og tilslutte sig dem i den sidste ende. Den proces frem mod enighed og accept skal borgerne selv gennemføre, siger han og fortsætter:

- Fra kommunens side faciliterer vi processen her i den indledende fase, men vi blander os ikke. Det gælder også de kommunale politikere. På et tidspunkt skal de tage stilling til de endelige forslag, den samlede planlægning og økonomi-

en, og så må der ikke være tvivl om deres habilitet.

SIKRING ER BORGERNES EGET ANSVAR

Der er et yderligere aspekt i dannelsen af digelaget i Juelsminde: Grundlæggende hviler kystsikring i Danmark på princippet om, at den, som har glæde af sikringen, også skal betale for den. Det er ikke en samfundsopgave at beskytte den enkelte borgers ejendom.

- Det er en anden grund til, at digelaget er så afgørende. Det er en form for hjælp til selvhjælp, som gør det muligt for borgerne at beskytte sig mod klimaændringernes følgevirkninger. Nu og i fremtiden, uddyber Niels Rauff, og fortsætter:

- Når det er sagt, så har kommunen selvfølgelig et ansvar for at sikre byen og området som helhed mod stormflod og højvande, og den del tager vi os af som et element i det samlede projekt. Vi kommer til at deltage i arbejdet med sikringen af Juelsminde, men på et mere overordnet niveau.

Borgerne i de truede områder har åbenbart ingen problemer med selv at påtage sig ansvaret. Da kommunen indkaldte til borgermøde i Juelsminde om den lokale klimatilpasning, mødte 600 mennesker frem. 30 meldte sig til det videre arbejde, og det blev til den arbejdsgruppe på ni, som sidder nu.

FRA DET LOKALE PERSPEKTIV TIL DET OVERORDNEDE

- Det lokale engagement er en

Niels Rauff har som skov- og landskabsingeniør arbejdet med klimatilpasning i Hedensted Kommune. Niels er netop gået på pension, og Coast to Coast Climate Challenge har i den forbindelse ladet ham interviewe.

Foto: C&C.C.

Høj havvandsstand i et sommerhusområde i Juelsminde. Bebyggelsen var "fremtidssikret", da den blev etableret med krav om gulv i bebyggelsen over kote 170. Det rækker desværre ikke i dag, hvor klimaforandringerne kræver ny- og ikke mindst samtænkning.

forudsætning for at finde de holdbare løsninger, for klimatilpasning er en udfordring, som griber ind i mange interesser. Alle parter skal tilgodeses, og samtidig skal løsningerne være effektive, også på langt sigt. Det kan godt være lidt af en balancegang, understreger Niels Rauff.

Sommerhusområdet med diget nord for Juelsminde er et godt eksempel. Her løber en å gennem området og ud i bugten. Ved højvande, eller under en stormflod, kan vandet ikke løbe ud, men samler sig i åen. Vandet kan i den situation, i værste fald, oversvømme sommerhusområdet. Det kan imidlertid undgås, hvis åens vand i stedet kan få lov til at brede sig i det åbne land bag sommerhusområdet, som åen løber igennem.

Den løsning er dog en udfordring for de landmænd, der ejer jorden, og dermed skal der findes et kompromis. Måske kan landmændene leve med risikoen for, at en del af markerne bliver oversvømmede i en ekstrem situation, hvor vandet står meget højt. Sommerhusejerne skal måske så til gengæld håndtere mindre vandstigninger på deres eget område, så de ikke påvirker markerne. Eller der skal findes en helt anden løsning.

- Første fase er borgernes egen. Når de er enige, træder kommunen ind i processen med det, jeg kalder helikopterperspektivet. Vi danner os et samlet overblik over udfordringerne og de forskellige løsningsforslag og kan måske se helt andre muligheder. For eksempel noget mere samlet, hvor ét tiltag løser flere problemer, forklarer Niels Rauff.

HELHEDSTÆNKNING MED FLERE ASPEKTER

Der er yderligere aspekter i den kommunale tilgang. Hedensted Kommune har et generelt mål om, at

For den enkelte lodsejer er udfordringen at sikre sig mod vandet. Men kommunen har andre perspektiver med i klimatilpasningen.

enhver kommunal indsats skal aktivere borgerne. Det overordnede fokus er at få borgerne til at indgå i fællesskaber om deres egen situation og handle ud fra det. Selvfølgelig med hjælp fra kommunen, men grundlæggende er det borgerne, som skal løfte opgaverne.

- Vi ser ikke de forskellige kommunale opgaver som enkeltstående, men som helheder. Tidligere havde kommunen for eksempel et skoleudvalg, der udelukkende tog sig af kommunens skoler. I dag er det et udvalg for læring, hvor målet er at bringe hver borger frem til uddannelse eller deltagelse på arbejdsmarkedet, siger Niels Rauff og fortsætter:

- For den enkelte lodsejer er udfordringen at sikre sig mod vandet. Men kommunen har andre perspektiver med i klimatilpasningen: Vi vil samtidigt skabe bedre adgang til naturen, varetage nogle miljøinteresser, fremme turismen eller styrke folkesundheden og de sociale fællesskaber. Eller varetage andre, mere overordnede indsatsområder. På den måde indarbejder vi klimaindsatsen i kommunens samlede politik.

Derfor er stier og vandreruter, løberuter, forhindringsbaner, grillpladser eller shelters til overnatning en del af klimaindsatsen i Hedensted Kommune. Samtidigt gør det projekterne attraktive for borgerne og

fremmer yderligere tilslutningen til dem.

KOMMUNALE PROJEKTER I DET STORE PERSPEKTIV

Sammen med endnu et projekt er indsatsen i Juelsminde og i sommerhusområdet tre af de i alt 24 projekter om klimatilpasning i det tværregionale projekt, Coast to

Coast Climate Challenge, C2C CC. En seksårig indsats, Region Midtjylland står for.

En del af projekterne i C2C CC er tværgående og fokuserer på udvikling af viden om klimatilpasning. Andre er lokale projekter på linje med dem, Hedensted Kommune arbejder med. Ideen er, at de tværgående projekter skal understøtte

de forskellige lokale og kommunale projekter og dermed fremme den lokale klimatilpasning.

- C2C CC er årsagen til, at vi overhovedet kan arbejde med klimatilpasningen på den måde, vi gør i vores lokale projekter. Hele det forberedende arbejde og hele grundlaget for forankringen af projekterne blandt borgerne er skabt gennem samarbejdet med Region Midtjylland og de øvrige deltagere i projektet. Coast to Coast-projektet giver os adgang til viden og til et netværk, som ellers ville ligge helt uden for vores muligheder, siger Niels Rauff.

Han fortæller, hvordan projektet i Juelsminde kom i gang med støtte fra Lemvig Kommune:

- Vi var noget tøvende over for, hvordan vi skulle gribe forløbet med dannelsen af digelaget i Juelsminde an. Vi tog derfor kontakt til det lokale forsyningsselskab i Lemvig Kommune, som tidligere havde stået i en lignende situation. Selskabet skulle aktivere lokale borgere i et dræningsprojekt. Deres erfaring var, at det sagtens kan lade sig gøre at engagere borgerne, og de gav os både nogle ideer til hvordan og modet til at sætte forløbet i gang.

Desuden har C2C CC været involveret i to andre projekter med klimatilpasning i Hedensted Kommune:

De forskellige forløb, som skal involvere kommunens borgere i klimatilpasning, er planlagt og sat i gang med deltagelse af forskere fra Aalborg Universitet. Forskere, som i forvejen arbejder med borgerinddragelse og borgeraktivering. Og i et tredje klimaprojekt har kommunen arbejdet tæt sammen med ingeniøruddannelserne på VIA University College. Her handlede projektet om opbygningen af en selvdrænende vej, hvor vandet, som ledes fra vejen, samtidigt kan udnyttes til boligopvarmning.

- Samlet set er det en kæmpemæssig og meget værdifuld indsats, der er gjort fra Region Midtjyllands side med Coast to Coast Climate Challenge-projektet. Det har i den grad løftet og perspektiveret de enkelte kommuners arbejde med klimatilpasning. Det vil få en meget stor betydning for det videre arbejde med klimatilpasningen blandt kommunerne i regionen, understreger Niels Rauff. ●

Klimavejen i Hedensted blev taget i brug i 2018 og er et af de mere håndfaste projekter fra klimatilpasningspartnerskabet C2C CC. Vejens permeable belægning er designet til at håndtere store mængder regnvand. Samtidigt er der nedlagt jordvarmeslanger i vejen, der udvinder varme fra regnvandet til opvarmning af den nærliggende børnehave Lille Dalby. Foto: Theis Raaschou, VIA University College.

